

8. Organizacja ochrony granicy państwowej

Nazwa zajęć <i>Organizacja ochrony granicy państwowej</i>	Dziedzina nauki /dyscyplina naukowa: <i>nauki społeczne/nauki o bezpieczeństwie</i>	Kod zajęć B 8	Liczba punktów ECTS 3
Nazwa jednostki prowadzącej/odpowiadającej za zajęcia: Zakład Graniczny, Zespół Służby Granicznej			
Studia: I stopnia, stacjonarne, profil praktyczny Kierunek: Bezpieczeństwo granicy państwowej Specjalizacja: - Rodzaj zajęć: kierunkowe, obowiązkowe			
Cykl akademicki:	Rok akademicki:	Rok/Semestr	
2024 - 2027	2023/2024	I/I	
Koordynator zajęć: pplk SG mgr inż. Monika Krucińska (monika.krucinska@strazgraniczna.pl , tel. 66 44 109)			
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących): - mjr SG mgr Paweł Kukuła (wykład, ćwiczenia) - st. chor. szt. SG mgr inż. Piotr Kolaczkowski (ćwiczenia)			
Wymagania wstępne: - brak wymagań wstępnych			

Cele zajęć:

Nr	Cel(e):
C1	Poznanie zadań Straży Granicznej, uprawnień funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz elementów systemu ochrony granicy państwowej
C2	Poznanie uregulowań prawnych dotyczących zasad pełnienia służby, warunków bezpieczeństwa w służbie oraz przepisów porządkowych obowiązujących w terytorialnym zasięgu działania jednostki organizacyjnej Straży Granicznej
C3	Poznanie produktów analizy ryzyka, celów oraz sposobów prowadzenia rozpoznania a także źródeł informacji w prowadzonym rozpoznaniu
C4	Zdobycie umiejętności prowadzenia rozmowy w sposób ukierunkowany na uzyskanie informacji istotnych z punktu widzenia realizacji zadań Straży Granicznej oraz przygotowanie do pełnienia służby w formie patrolowania z zadaniem prowadzenia obserwacji
C5	Kształtowanie gotowości do rzetelnej realizacji zadań służbowych poprzez odpowiednie przygotowanie się do służby w ochronie granicy państwowej

Metody dydaktyczne:

Formy zajęć	Metody dydaktyczne
Wykład	wykład z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, elementy dyskusji
Ćwiczenia	ćwiczenia indywidualne, ćwiczenia w grupach, , praca z wykorzystaniem mapy topograficznej
Zajęcia w terenie	ćwiczenia indywidualne, ćwiczenia w grupach, symulacja
Konsultacje	wykład, elementy dyskusji

Treści programowe:

Nr tematu	Temat	Problematyka (zagadnienia)	Liczba godzin
Wykład			
1.	System ochrony granicy państwowej	1. Założenia funkcjonowania systemu ochrony granicy państwowej 2. Podmioty współtworzące system ochrony granicy państwowej 3. Czteropoziomowy modelu ochrony granicy państwowej UE 4. Zadania priorytetowe realizowane w ochronie granicy państwowej w ramach czterech stref taktycznych 5. Główne kierunki zagrożeń w ochronie granicy państwowej	2
2.	Zadania Straży Granicznej i uprawnienia funkcjonariuszy SG	1. Zadania Straży Granicznej określone w ustawie o Straży Granicznej i innych ustawach	2

Nr tematu	Temat	Problematyka (zagadnienia)	Liczba godzin
		<ul style="list-style-type: none"> 2. Uprawnienia funkcjonariuszy SG podczas wykonywania czynności służbowych określone w ustawie o Straży Granicznej i innych ustawach 3. Kontrola osobista 	
3.	Struktura organizacyjna Straży Granicznej	<ul style="list-style-type: none"> 1. Organy Straży Granicznej 2. Struktura organizacyjna wybranych organów terenowych Straży Granicznej 3. System służb dyżurnych operacyjnych 4. Zadania realizowane przez placówki Straży Granicznej 	1
4.	Pojęcie granicy państwowej - podstawowe definicje	<ul style="list-style-type: none"> 1. Pojęcie i specyfikacja granicy państwowej 2. Strefa Schengen 3. Podmioty odpowiedzialne za ochronę granicy państwowej 	2
5.	Przebieg i oznaczenie granicy państwowej	<ul style="list-style-type: none"> 1. Przebieg i oznaczenie granicy państwowej na poszczególnych odcinkach 2. Podział pogranicza 3. Istota Polskich Obszarów Morskich 4. Podstawowe obiekty i urządzenia służące ochronie granicy państwowej 	2
6.	Współdziałanie z instytucjami i organami w zakresie ochrony granicy państwowej (w tym FRONTEX)	<ul style="list-style-type: none"> 1. Obszary współdziałania instytucji ze Strażą Graniczną w ramach systemu ochrony granicy państwowej 2. Rola i zadania Agencji FRONTEX w kontekście zarządzania ochroną zewnętrzną granicy UE 	2
7.	Przepisy porządkowe obowiązujące w terytorialnym zasięgu działania jednostki organizacyjnej SG	<ul style="list-style-type: none"> 1. Wybrane przepisy porządkowe obowiązujące w terytorialnym zasięgu działania jednostki organizacyjnej Straży Granicznej 2. Istota i rola przepisów porządkowych w aspekcie podnoszenia bezpieczeństwa granicy państwowej 	1
8.	Zasady planowania służby w placówce Straży Granicznej	<ul style="list-style-type: none"> 1. Przepisy i uregulowania dotyczące rozkładu czasu służby oraz warunki bezpieczeństwa w służbie 2. Centralna Baza Danych SG System Wspomagania Kierowania jako podstawowe narzędzie planowania służby w placówce SG 3. Sprawdzenie terminu pełnienia służby granicznej i absencji w systemie teleinformatycznym 	1
9.	Zasady pełnienia służby granicznej	<ul style="list-style-type: none"> 1. Przepisy i wytyczne do służby 2. Formy i zadania pełnienia służby granicznej 3. Analiza ryzyka i jej produkty 4. Sposób zapoznania się z sytuacją operacyjną w rejonie działania placówki SG na podstawie produktów analizy ryzyka wg CIRAM 5. Bezpieczeństwo w patrolu – współdziałanie i ubezpieczenie 	3
10.	Odprawa przed i po służbie	<ul style="list-style-type: none"> 1. Rola i zadania służby dyżurnej placówki Straży Granicznej 2. Przepisy dotyczące umundurowania funkcjonariuszy SG oraz warunków bezpieczeństwa w służbie 3. Sprzęt techniczny wykorzystywany w służbie granicznej 4. Pobieranie, użytkowanie, zdawanie sprzętu i broni 5. Odprawa przed i po służbie 	1
11.	Rozpoznanie	<ul style="list-style-type: none"> 1. Pojęcie rozpoznania 2. Cele rozpoznania 3. Źródła informacji w prowadzonym rozpoznaniu 4. System Alarmowego Powiadomienia 5. Charakterystyka przestępczości występującej w rejonie służbowej odpowiedzialności placówki SG 6. Kierunki rozpoznania: geograficzne, ekonomiczne, demograficzne 	2
12.	Ogólne zasady prowadzenia obserwacji określonych miejsc i rejonów	<ul style="list-style-type: none"> 1. Wybór stanowiska w terenie 2. Zasady zajmowania i opuszczania stanowiska 3. Sposoby maskowania 4. Współdziałanie w trakcie realizacji postawionego zadania 5. Postępowanie funkcjonariusza SG po zaobserwowaniu zdarzenia 	1

Nr tematu	Temat	Problematyka (zagadnienia)	Liczba godzin
		6. Rodzaje statków i obiektów latających przelatujących przez granicę państwową na małych wysokościach	
Razem			20
Cwiczenia			
1.	Podstawowe wiadomości o mapie topograficznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wskazanie elementów składowych arkusza mapy 2. Rozpoznanie warstw i umownych znaków topograficznych według ich rodzaju. 3. Dokonanie analizy terenu na podstawie mapy 	2
2.	Określenie położenia punktu na mapie za pomocą współrzędnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określanie punktów na mapie za pomocą układu UTM (Universal Transverse Mercator) oraz współrzędnych prostokątnych płaskich 2. Pomiar odległości na mapie 	3
Razem			5
Zajęcia w terenie			
1.	Rozpoznanie terenu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zastosowanie zasad orientowania mapy w terenie 2. Analiza topografii terenu (charakterystyczne przedmioty terenowe) 3. Określanie swojego położenia na mapie różnymi sposobami 4. Patrolowanie i obserwacja terenu pod kątem miejsc dogodnych do popełniania przestępstw transgranicznych i pełnienia służby 	4
2.	Wykrywanie oraz rozpoznawanie śladów przekroczenia granicy państwowej wbrew przepisom	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie miejsca ujawnienia śladów przekroczenia granicy państwowej wbrew przepisom i przewidywanego czasu ich pozostawienia 2. Określenie kierunku prowadzenia śladów przekroczenia granicy państwowej wbrew przepisom 3. Określenie przypuszczalnej liczby osób, które dokonały przekroczenia granicy państwowej wbrew przepisom 4. Identyfikowanie ujawnionych śladów 5. Meldowanie o ujawnionych śladach służbie dyżurnej 6. Sprawdzenie terenu przyległego do miejsca ujawnienia śladów przekroczenia granicy państwowej wbrew przepisom 	4
3.	Pełnienie służby granicznej w formie patrolowania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pobranie i przygotowanie wyposażenia do służby 2. Zapoznanie się z sytuacją operacyjną w rejonie działania placówki Straży Granicznej 3. Przyjęcie zadania w czasie odprawy do służby 4. Patrolowanie rejonu 5. Przeprowadzenie odprawy po służbie 6. Dokumentowanie przebiegu służby – notatnik służbowy i notatka 	6
4.	Prowadzenie rozpoznania w terytorialnym zasięgu działania placówki SG	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznanie obiektu wolnostojącego 2. Prowadzenie rozmów z osobami przebywającymi w rejonie pełnienia służby granicznej 3. Dokonanie oceny informacji uzyskanej podczas rozmowy 4. Dokumentowanie przeprowadzonego rozpoznania w formie notatki 	7
5.	Pełnienie służby w formie patrolowania z zadaniem prowadzenia obserwacji w dzień	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie odprawy do służby 2. Wybranie stanowiska 3. Zamaskowanie 4. Zajęcie i opuszczenie stanowiska obserwacyjnego 5. Pełnienie służby z zadaniem prowadzenia obserwacji 6. Wykorzystanie sprzętu podczas prowadzenia obserwacji (radiotelefon, lornetka, kamer termowizyjna) 7. Przeprowadzenie odprawy po służbie 8. Dokumentowanie zdarzeń (notatnik służbowy i notatka służbowa) 	7
6.	Pełnienie służby w formie patrolowania z zadaniem prowadzenia obserwacji w porze nocnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie odprawy do służby 2. Wybranie stanowiska 3. Zamaskowanie 4. Zajęcie i opuszczenie stanowiska obserwacyjnego 5. Pełnienie służby z zadaniem prowadzenia obserwacji 	7

Nr tematu	Temat	Problematyka (zagadnienia)	Liczba godzin
		6. Wykorzystanie sprzętu podczas prowadzenia obserwacji (radiotelefon, kamera noktowizyjna, kamer termowizyjna) 7. Przeprowadzenie odprawy po służbie 8. Dokumentowanie zdarzeń (notatnik służbowy i notatka służbowa)	
Razem			35
Konsultacje			
1.	Pełnienie służby granicznej - podsumowanie	1. Analiza form pełnienia służby na podstawie ćwiczenia – wskazanie trudności, wypracowanie rozwiązań sytuacji problemowych.	5
Razem			5
Łącznie			65

Praca własna studenta:

Czynności	Liczba godzin
Zapoznanie się z literaturą zajęć	5
Przygotowanie do udziału w zajęciach	3
Przygotowanie do zaliczenia/egzaminu	2

Rozliczenie nakładu pracy studenta:

Forma kontaktu/nakład pracy	Liczba godzin							Suma
	wykład	ćwiczenia	seminarium	laboratorium /lektorat	zajęcia w terenie	warsztat	konsultacje	
Kontakt bezpośredni	20	5			35		5	65
Praca własna studenta	5	3			2			10

Efekty uczenia się:

Efekty uczenia się:	Odniesienie do KEU
Wiedza:	
1. omawia strukturę i zadania Straży Granicznej, uprawnienia funkcjonariuszy SG oraz przedstawia model ochrony granicy państwowej	BGP1_W03
2. charakteryzuje w stopniu zaawansowanym rolę i zadania służby dyżurnej placówki oraz zasady pełnienia służby w ochronie granicy państwowej	BGP1_W01
3. omawia przepisy porządkowe obowiązujące w terytorialnym zasięgu działania jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, przebieg i oznakowanie granicy państwowej na poszczególnych jej odcinkach oraz omawia podstawowe zasady wykrywania oraz rozpoznawania śladów przekroczenia granicy państwowej wbrew przepisom	BGP1_W03 BGP1_W05
4. omawia system meldunkowy UTM (Universal Transverse Mercator) oraz podstawowe zasady topografii	BGP1_W01 BGP1_W05
5. wskazuje produkty analizy ryzyka, cele i sposoby prowadzenia rozpoznania oraz źródła informacji w prowadzonym rozpoznaniu	BGP1_W05 BGP1_W12
Umiejętności:	
1. dokonuje analizy terenu na podstawie mapy oraz określa współrzędne punktu	BGP1_U05
2. obsługuje grafik funkcjonariusza w komputerowym systemie wspomaganie kierowania (np. w Centralnej Bazie Danych Straży Granicznej System Wspomaganie Kierowania)	BGP1_U06 BGP1_U10
3. prowadzi obserwację w sposób skryty	BGP1_U10
Kompetencje społeczne (postawy)	
1. jest gotowy do właściwej interpretacji i wykorzystania w służbie nabytych wiadomości i umiejętności do rzetelnej i odpowiedzialnej realizacji zadań w ochronie granicy państwowej w ramach pełnionej służby w formie patrolowania	BGP1_K01 BGP1_K02

Metody weryfikacji efektów uczenia się:

Efekty uczenia się	Metody weryfikacji efektów uczenia się					
	Kolokwium	Zadania ćwiczeniowe	odpowiedź ustna	Prezentacja grupowa/ symulacja	Arkusz obserwacji/ karty samoceny	Aktywność na zajęciach
W1	x		x			
W2	x		x			
W3	x		x			
W4	x		x			
W5			x			x
U1		x	x			
U2		x	x			
U3			x	x		
K1		x	x	x		

Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne:

Sposób zaliczenia: egzamin

Formy zaliczenia: egzamin teoretyczny w formie testu zamkniętego

Podstawowe kryteria:

warunkiem przystąpienia do egzaminu końcowego jest zaliczenie przez studenta kolokwium, zajęć w terenie, ćwiczenia z wykorzystaniem mapy oraz uzyskanie 100% pozytywnych ocen z bieżącego pomiaru dydaktycznego.

Kolokwium składa się z zadań zamkniętych, gdzie tylko jedna z czterech odpowiedzi jest prawidłowa. Zakres zagadnień obejmuje wiedzę nt.:

- czteropozomowego modelu ochrony granicy państwowej,
- zadań SG w ochronie granicy państwowej,
- uprawnień funkcjonariuszy SG,
- organów i struktury SG,
- granicy państwa, jej przebiegu i oznakowania,
- podziału pogranicza,
- rozkład czasu służby oraz zasady planowania służby w placówce Straży Granicznej,
- prowadzenia rozpoznania,
- System Alarmowego Powiadamiania.

Podczas zajęć w terenie ocenie podlega umiejętność:

- wykrywania oraz rozpoznawania śladów w terenie (ocena zostaje wystawiona zgodnie z arkuszem oceny gdzie pod uwagę bierze się właściwe określenie, na podstawie pozostawionych śladów, ilości osób, kierunku oraz czasu przekroczenia granicy państwowej wbrew przepisom)
- prowadzenie obserwacji w dzień i w nocy (grupa zostaje podzielona na patrole 3 lub 4-osobowe i w ramach patrolu realizują zadania związane z prowadzeniem obserwacji skrytej. Ocena zostaje wystawiana zgodnie z arkuszem oceny. Jest jedna dla całego patrolu. W arkuszu oceny zawarte są elementy sprawdzające tj. czy patrol zauważył wszystkie założone elementy, czy usłyszał kluczowe treści i czy patrol nie został ujawniony)

Ćwiczenia.

Ocenie podlega umiejętność:

- określania współrzędnych na mapie topograficznej,
- umiejętność określania skali mapy na podstawie godła mapy.

Pomiar bieżący.

Ocenie może podlegać każdy z elementów przedstawiony na zajęciach, ujęty w tabeli jako problematyka (zagadnienie). Pomiaru można dokonać na podstawie odpowiedzi ustnej studenta lub też przez sprawdzenie wiedzy całej grupy poprzez formie pisemną tj. tzw. wejściówka.

Aktywność na zajęciach w trakcie realizacji ćwiczeń, dyskusjach, wyrażaniu opinii.

Dotyczy aktywności w obszarze sposobów i źródeł w prowadzonym rozpoznaniu. Student otrzymuje ocenę jeśli potrafi na podstawie własnych doświadczeń lub przemyśleń właściwie wskazać elementy (odpowiedzi) w danych obszarach.

EGZAMIN

Test egzaminacyjny składa się z zadań zamkniętych, gdzie tylko jedna z czterech odpowiedzi jest prawidłowa. Ocenę pozytywną z egzaminu student otrzymuje po uzyskaniu min. 60% ogólnej liczby punktów wynikających z arkusza egzaminacyjnego

Wykaz literatury:

Wykaz literatury

A. Literatura podstawowa

1. Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. 2022 poz. 1061 t.j. z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz.U. 1990 nr 78 poz. 461 z późn. zm.)
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 czerwca 2009 r. w sprawie rozkładu czasu służby funkcjonariuszy Straży Granicznej (Dz.U. 2009 nr 95 poz. 794 z późn. zm.)
4. Zarządzenie Nr Z-77 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 25 października 2013 r. w sprawie sposobu pełnienia służby granicznej i prowadzenia działań granicznych (Dz.Urz.KGSG.2015.1 z późn.zm.)

B. Literatura uzupełniająca

1. Wytoczne nr 189 KGSG z dnia 29 września 2006 r. w sprawie prowadzenia analizy ryzyka w granicznych jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej (Dz.Urz.KGSG.2006.8.68)
2. Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz.U. 1991 nr 32 poz. 131)
3. Sobczyński E., Tomaszewski Z., Sielecki J., *Polskie wojskowe mapy w standardach NATO (przewodnik)*, Sztab Generalny WP, Warszawa 2000

ppłk SG Monika Kucińska

mjr SG Paweł Kuciński

NZ.

KIEROWNIK
Zespołu Bezpieczeństwa w Komunikacji
ZAKŁADU GRANICZNEGO
WYŻSZEJ SZKOŁY STRAŻY GRANICZNEJ

ppłk SG Marek ŚWIĘTANOWSKI